

„Растенията – разнообразие и използване”

Със своето изящество, благоухание и багри, цветята привличат хората още от древността и неизменно присъстват в обичаите и вярванията им.

Цвете се дава за здраве, за обич, за дълголетие, за радост. Момите вплитат във венци не само цветя, но и пожелания, надежди за сбъждане на мечти, преклонение към красотата на природата. Множество са приложенията им в медицината, изкуството, фармацевтиката и дори в кулинарията.

Разхождайки се сред природата ни, едва ли си представяте, че всяко едно от пет растения около нас е лечебно. Като при много от тях едновременно се използват листа, корени, семе или цветове. Такива например са красивата бяла ружа, която помага при възпаления или богатата на желязо коприва, участваща успешно в различни храни, отвари за пиене и мазила. Екстракт от кората на бялата върба пък облекчава болката и намалява температурата. Ехинацеята съдържа много съединения, за които е доказано, че активизират защитните сили на имунната система и предпазват от настинки и грип.

Растенията намират приложение не само като лек, но и като храна, подправки, аромати, материал за строителство, мебели, дрехи, при производството на вино, напитки и уреди в домакинството.

Голям брой билки се използват за получаване на багрила и боядисване на различни тъкани, кожи, великденски яйца. Такива са листата от мечо грозде, орех, смрадлика, плод от зърника, плод от хвойна, цвят от див мак и жълт кантарион.

Растенията помагат и за отпъждане на насекоми /молци, комари, мухи, мравки/, както и срещу вредители в селското стопанство. В миналото при липсата на пестициди старите хора са правели извлеци от билки, с които са пръскали растенията в градината. Като противонасекомни средства са използвани листа от зловонен здравец, луковици и листа от див чесън, стръкове от обикновен пелин, перитерум.

От дървесния бърз са правели свирки – от там идва и едно от народните му названия „свирчовина”. Дървесината на липата пък се ползва за направа на готварски лъжици и вретена.

Много голям брой лечебни растения, като роза, мента, маточина, шипка, невен се използват в козметиката.

Растенията са източник на основната част от свободния кислород и са основен елемент на повечето екосистеми, особено на сушата.

При изследвания в края на 80-те години на различни начини за пречистване на помещения в космоса, специалисти от НАСА открили, че някои растения могат да филтрират въздуха. Герберът, хризантемата, спатикулумът, азалията, алоето, бамбуковата палма, освен че отделят кислород, усвояват вредни за дишане вещества като бензол, формалдехид, ксилен.

Основният материал за производство на биодизел са растителните масла. Едно от най-важните растения в Европа, от което се добива масло, е рапицата, а като съпътстващ продукт се получава глицерин - важна суровина за фармацевтичната промишленост.

Холандска компания пък започна да добива електричество от живи растения. Извършвайки фотосинтеза те превръщат слънчевата енергия в захари. Излишъците изтласкват през корените в почвата, където се разграждат и освобождават енергията. По този начин се хранят телефони и дребни устройства, Wi-Fi горещи точки, LED улични лампи.

Толкова много са приложенията на растенията, че със сигурност не бих могла да ги опиша, а убедена съм, че малка част от тях ще станат известни в бъдеще.

Арабска приказка разказва за трима принцове от Серендип – старото име на Шри Ланка. Те с много късмет и смелост непрекъснато откриват по време на своите пътувания неща, които изобщо не са търсили. От там и медицината дори е измислила специално понятие за случайните открития – серендипитет.

Чудя се, дали в бъдеще някой от нас би могъл да измисли много различно и важно значение в приложението на растенията, което да промени света. Но си мисля, че това едва ли би станало просто така, само с късмет.

Четох за китайския лекар д-р ЮюТу – посветила живота си на научноизследователска дейност. Тя получава Нобелова награда за медицина, тъй като открива действието на съединение наречено Артемизинин. Извлечено от сладкия пелин, то може да унищожи над 100 вида паразити, между които и маларийният. И си представям откритията по-скоро така – постигнати с много труд, знания и упоритост.

Дамяна Хаджигенова, 14 години, ЧСУ „Дружба” – гр.София